

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІНІ «Каразінський
інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»

(вказати назву структурного підрозділу)

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

(вказати П.І.Б керівника)

“ ” 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЛОБАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА МІЖНАРОДНІ КОНФЛІКТИ

рівень вищої освіти : другий (магістерський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

освітня програма «Міжнародно-політична регіоналістика»

спеціалізація

вид дисципліни : обов'язкова

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

28 серпня 2025 року, протокол № 1

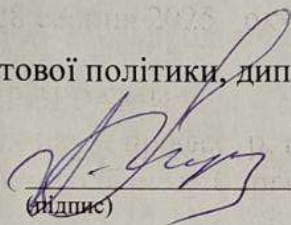
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

доктор історичних наук, професор, професор кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Сергій ЛИМАН

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол від 26 серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародно-політична регіоналістика» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародно-політична регіоналістика» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

доц. Михайло СІДОРОВ

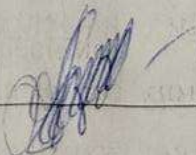
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від 27 серпня 2025 року, №1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

(підпис)

доц. Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Глобальна безпека та міжнародні конфлікти» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародно-політична регіоналістика» підготовки магістра **спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»**

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – вивчення студентами концептуальних засад глобальної безпеки, причин виникнення, сутності, структури, етапів розвитку, особливостей, механізмів врегулювання, прогнозування, запобігання і наслідків міжнародних конфліктів постбіполярної системи міжнародних відносин, ролі в цих процесах держав, міжнародних, урядових і неурядових організацій у контексті забезпечення міжнародної та національної безпеки.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Глобальна безпека та міжнародні конфлікти»: розуміння ролі, місця і функцій конфліктів у країнах світу в сучасній системі міжнародних відносин; вивчення проблем міжнародної та національної безпеки, міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів, підходів, способів та механізмів забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав; визначати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові й інші ризики у сфері міжнародних відносин.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
3-й	-
Лекції	
12 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
10 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
68 год.	-

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

-формування наступних загальних компетентностей:

Передбачені Стандартом вищої освіти МОН України

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

- формування наступних спеціальних компетентностей:

Передбачені Стандартом вищої освіти МОН України

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

Додаткові компетентності, передбачені робочою групою:

СК11. Здатність аналізувати ключові політичні, соціально-економічні та культурні проблеми розвитку Європейського та Американського регіону, країн Сходу, євроінтеграційні пріоритети України в контексті глобальних тенденцій світової політики.

СК12. Здатність виявляти та аналізувати традиції політичної поведінки країн Західної, Північної, ЦентральноСхідної Європи, основних міжнародних гравців регіону (Великої Британії, Німеччини, Франції), а також країн Східної, Південно-Східної, Південної, Центральної Азії, Близького та Середнього Сходу та Африки регіональні конфлікти та пов'язані із ними питання безпеки.

Формування наступних м'яких навичок (soft skills):

- Креативність;
- Командний інтелект;
- Системність та швидкість мислення;
- Медіаграмотність та інформаційна гігієна.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Загальні програмні результати навчання за спеціальністю

Передбачені Стандартом вищої освіти МОН України

РН2. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини.

РН3. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

РН4. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

РН6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

1.8. Пререквізити:

Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з таких дисциплін, як: «Міжнародні системи та глобальний розвиток», «Державне управління та прийняття зовнішньополітичних рішень», «Політичний консалтинг».

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ. Концептуальні аспекти безпеки

Предмет, мета і завдання курсу. Характеристика ключових термінів. Сутність феномену «небезпека». Форми прояву небезпеки. Зовнішня небезпеки. Внутрішня небезпека. Сутність феномену «безпека». Поняття безпеки в історичній думці нового та новітнього часу. Основа сучасних уявлень про безпеку. Визначальні фактори, які справляють вплив на безпечний розвиток соціальної системи.

Тема 2. Загальна характеристика системи глобальної безпеки

Сутність і поняття «національна безпека». Сутність і поняття «міжнародна безпека» та «глобальна безпека». Головні виклики сучасній глобальній безпеці. Конфлікт цінностей та загострення у світі боротьби за ресурси. Маргіналізація країн та ерозія державності. Неконтрольоване поширення зброї масового ураження. Міжнародний тероризм та глобалізація криміналу. Неконтрольована міграція. Виклики інформаційній безпеці та інформаційна влада. Глобальна криза демократії та культурної ідентичності.

Тема 3. Концепції зовнішньої політики провідних країн світу на початку ХХІ ст.

Провідні країни постбіполярної системи міжнародних відносин. Причини корегування або змін їх зовнішньополітичних доктрин. Зовнішньополітичні доктрини США. Політика США щодо незалежної України. Зовнішньополітичний курс КНР. Причини загострення американсько-китайських відносин. Зовнішньополітичний курс Великої Британії. Велика Британія та Співдружність націй. Зовнішньополітичні доктрини ФРН. Зовнішньополітичні пріоритети Франції. Місце ФРН та Франції у Європейському Союзі. Зовнішньополітичний курс сучасної Японії.

Тема 4. Специфіка міжнародних конфліктів

Проблема конфлікту в міжнародних відносинах. Суб'єкти міжнародного конфлікту. Відносини між учасниками і суб'єктами міжнародного конфлікту. Причини, типологія і функції конфлікту в міжнародних відносинах. Класифікації конфліктів. Поняття збройного конфлікту. Міжнародний і неміжнародний збройні конфлікти, їх правові режими і типологія. Функції міжнародного конфлікту. Структура і процес розвитку міжнародних конфліктів. Непрямі сторони конфлікту. Основні фази міжнародно конфлікту. Специфіка нових регіональних конфліктів. Гібридні й асиметричні види сучасних конфліктів. Роль інформаційних воєн у військово-політичних конфліктах.

Тема 5. Проблема ядерної безпеки у сучасному світі

Історичний аспект ядерного чинника у міжнародних відносинах. Країни «ядерного клубу». Сучасна ядерна зброя провідних країн: кількісні та якісні показники. Можливості застосування ядерної зброї у сучасних війнах. Ядерна зброя як чинник міждержавних відносин у Південній Азії. Проблема ядерної безпеки на Корейському півострові. Ядерна програма Ірану. Проблематика роззброєння у сучасній міжнародній політиці. Концепція миру через роззброєння. Ядерна проблема і американо-українські відносини у 1992-1993 роках. Ядерне роззброєння України. Україна і проблема ядерної безпеки у сучасному світі.

Тема 6. Сепаратизм як чинник дестабілізації міжнародно-політичного становища держави

Теорія та практика сепаратизму. Причини, умови виникнення та види сепаратизму. Сепаратизм як форма соціального та політичного протистояння у сучасному світі. Етнічна, конфесійна, культурна, економічна неоднорідність населення та специфіка розміщення на території держави як основа причин сепаратизму. Регіоналізм, автономізм, сепаратизм: спільне та відмінне. Типологія сепаратистських рухів. Важливість зовнішнього чинника у дестабілізації внутрішньополітичного та міжнародно-політичного становища держави на міжнародній арені. Поширення форм зовнішнього контролю над сепаратистськими рухами, Еволюція сепаратизму у країнах Європи. Проблема регіонального сепаратизму у контексті європейської інтеграції. Сучасні прояви сепаратизму в Америці. Специфіка сепаратизму у країнах Азії та Африки. Проблема сепаратизму як загроза міжнародному миру та стабільності. Шляхи протидії сепаратизму з боку міжнародних організацій.

Тема 7. Безпековий вимір в сучасних міграційних процесах

Причини міграції. Феномен міграції як явище відкритої системи суспільства. Статус біженців: міжнародно-правові гарантії. Внутрішньо переміщені особи: глобалізаційні виклики. Основні принципи формування міграційної політики у сучасному світі. Міграційна політика країн ЄС. Формування спільної міграційної політики Європейського Союзу. Нелегальна міграція. Міграційна політика незалежної України. Безпековий вимір в сучасних міграційних процесах. Сутність термінів «національні меншини», «етнічні меншини», «корінні народи». Причини виникнення та типологія національних меншин. Асиміляція, мультикультуралізм та інші спроби вирішення проблеми національних меншин. Етнополітичні конфлікти у сучасному світі та їх вплив на зовнішню політику провідних країн світу. Міжнародно-правова база захисту прав національних меншин. Вплив питання прав національних меншин на сучасні міжнародні відносини.

Тема 8. Правове забезпечення міжнародної безпеки. Принципи і сфера дії міжнародного гуманітарного права

Поняття та предмет регулювання міжнародного гуманітарного права як галузі міжнародного права. Джерела міжнародного гуманітарного права. Головні принципи міжнародного гуманітарного права. Категорії учасників та неучасників збройних конфліктів. Військові та цивільні об'єкти. Заборонені методи і засоби ведення війни.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	денна форма		заочна форма	
	усього	у тому числі	усього	у тому числі

		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Вступ. Концептуальні аспекти безпеки	12	2	2			8						
Тема 2. Загальна характеристика системи глобальної безпеки	12	2	2			8						
Тема 3. Концепції зовнішньої політики провідних країн світу на початку ХХІ ст.	10	2				8						
Тема 4. Специфіка міжнародних конфліктів	10		2			8						
Тема 5. Проблема ядерної безпеки у сучасному світі	11	2				9						
Тема 6. Сепаратизм як чинник дестабілізації міжнародно-політичного становища держави	13	2	2			9						
Тема 7. Безпековий вимір в сучасних міграційних процесах	11	2				9						
Тема 8. Правове забезпечення міжнародної безпеки. Принципи і сфера дії міжнародного гуманітарного права	11		2			9						
Усього годин	90	12	10			68						

4.Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ. Концептуальні аспекти безпеки	2
2	Тема 2. Загальна характеристика системи глобальної безпеки	2
3	Тема 4. Специфіка міжнародних конфліктів	2
4	Тема 6. Сепаратизм як чинник дестабілізації міжнародно-політичного становища держави	2

5	Тема 8. Правове забезпечення міжнародної безпеки. Принципи і сфера дії міжнародного гуманітарного права	2
	Разом	10

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Вступ. Концептуальні аспекти безпеки Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням поняття безпеки в історичній думці нового та новітнього часу	8
2	Загальна характеристика системи глобальної безпеки Дослідити головні виклики інформаційній безпеці та сутність інформаційної влади на національному та глобальному рівнях	8
3	Концепції зовнішньої політики провідних країн світу на початку XXI ст. Проаналізувати сутність протиріч зовнішньополітичних доктрин ФРН та Франції стосовно перспектив розширення Євросоюзу	8
4	Специфіка міжнародних конфліктів Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням організації курдської політичної автономії Іраку	8
5	Проблема ядерної безпеки у сучасному світі Зробити порівняльний аналіз якісних та кількісних характеристик ядерної зброї Індії та Пакистану	9
6	Сепаратизм як чинник дестабілізації міжнародно-політичного становища держави Розширити лекційний матеріал інформацією про спільне та відмінне понять регіоналізм, автономізм, сепаратизм	9
7	Безпековий вимір в сучасних міграційних процесах Розширити лекційний матеріал інформацією про заяви політичних лідерів Німеччини та Франції стосовно сучасного стану мультикультуралізму	9
8	Правове забезпечення міжнародної безпеки. Принципи і сфера дії міжнародного гуманітарного права Розширити лекційний матеріал інформацією про сферу дії міжнародного гуманітарного права в сучасних конфліктах в країнах Африки	9
	Разом	68

6. Індивідуальні завдання – не передбачені

7. Методи навчання.

Методи навчання, як впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності викладача та студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань, реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання (конкретні дії викладача та студентів), спрямовані на реалізацію вимог методів. Засоби

навчання – різноманітне навчальне обладнання, яке використовується у системі пізнавальної діяльності, зокрема, технічні засоби.

7.1. Словесні методи навчання:

- лекція;
- бесіда;
- розповідь;
- пояснення.

7.2. Наочні методи навчання:

- ілюстрація;
- демонстрація.

7.3. Практичні методи навчання:

- метод роботи з письмовими джерелами;
- метод роботи з аудіо/відеоматеріалами;
- практичні заняття.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Глобальна безпека та міжнародні конфлікти» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий.

Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на проблемних лекціях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- колоквіум;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв’язування ситуаційних задач;
- виконанням індивідуальної роботи (реферати, доповіді, інформаційні повідомлення, аналітичні огляди, підготовка мультимедійних презентацій).

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 40 хвилин.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Тестові питання – 40 балів (40 питань по 1 б. за кожну правильну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

9. Критерії оцінювання

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремий розділ включає завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Оцінка за розділ – це сума балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, підсумкового контролю за підсумками вивчення розділу. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Студент допускається до підсумкового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав **не менше 20 балів**.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на семінарських заняттях.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Глобальна безпека та міжнародні конфлікти».

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену в 3 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточних і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Оцінка студента за підсумками вивчення розділу складається за результатами поточного контролю за підсумками вивчення розділу та під час проведення семінарських занять.

За виступ на семінарському занятті студент може отримати від 1 (доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого студента) до 8-10 (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей,

монографій, статистичних даних, схем, підготовка презентації або доповіді за темою, яка була задана викладачем, за умови, що доповідь (презентація) відповідає вимогам щодо його змісту, обсягу та оформлення) балів.

Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота						Разом	Екзамен	Сума
T1	T2	T4	T6	T8	Реферат	60	40	100
10	10	10	10	10	10			

T1, T3 ... T11 – теми розділів.

Критерії оцінювання з дисципліни виглядають наступним чином:

№ з/п	Загальна (максимальна) кількість балів	Складові до загальної кількості балів	Вид роботи
Тема 1	10	8	виступ на семінарському занятті / доповідь або підготовка презентації за темою
		2	доповнення, уточнення, активне обговорення після виступу іншого студента
Тема 2	10	8	виступ на семінарському занятті / доповідь або підготовка презентації за темою
		2	доповнення, уточнення, активне обговорення після виступу іншого студента
Тема 4	10	8	виступ на семінарському занятті / доповідь або підготовка презентації за темою
		2	доповнення, уточнення, активне обговорення після виступу іншого студента
Тема 6	10	8	виступ на семінарському занятті / доповідь або підготовка презентації за темою
		2	доповнення, уточнення, активне обговорення після виступу іншого студента
Тема 8	10	8	виступ на семінарському занятті / доповідь або підготовка презентації за темою
		2	доповнення, уточнення, активне обговорення після виступу іншого студента

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії поточного оцінювання знань студентів
10	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом; виявляє творчі здібності; здатен самостійно ставити та вирішувати завдання; самостійно знаходити та використовувати матеріал; вільно самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; демонструє вміння самостійно робити висновки; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь обов'язково супроводжується інформативною презентацією.
9	Відповідь студента є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію; зроблені аргументовані висновки; студент активно працює протягом усього семінарського заняття; показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом; здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь супроводжується презентацією.
8	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом; обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; вміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити та розв'язувати завдання; самостійно оцінює життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; відповідь супроводжується презентацією; під час відповідей на додаткові запитання мають місце деякі неточності.
7	Студент демонструє достатньо систематизовані знання навчального матеріалу; аргументовано використовує їх; вміє знаходити джерело інформації та аналізувати її під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань; відповідь супроводжується презентацією, яка містить певні неточності; при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі незначні помилки.
6	В цілому студент володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності; студент припускається помилок, відповідаючи на додаткові питання; відповідь супроводжується презентацією, в оформленні якої присутні серйозні помилки.
5	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом; студент в цілому оволодів суттю питань з даної теми, втім, відсутні глибокий та всебічний аналіз представленого матеріалу, а також його обґрунтування та аргументація; студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.
4	Відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає їх зміст під час усних виступів та письмових відповідей; недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому неточності; відповіді на запитання

	містять логічні та фактографічні помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
3	Студент частково володіє навчальним матеріалом, допускаючи при цьому суттєві помилки; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей; відсутні відповіді на додаткові запитання; відповідь не супроводжується презентацією.
2	Студент демонструє фрагментарні знання; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
1	Студент фактично не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань; презентація відсутня.
0	Студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти

Складові оцінювання виконання реферату

1	Оформлення роботи відповідно до вимог	до 2 балів
2	Структурно-логічна побудова роботи, актуальність та новизна (зміст вступу)	до 2 балів
3	Основна частина	до 4 балів
4	Висновки до реферату	до 2 балів
5	Усього (максимальна кількість)	10 балів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Методичне забезпечення

Збройні конфлікти та політика безпеки в країнах Азії та Африки: навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство» / Укладач С. І. Лиман. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 40 с.

Основна література

- 1) Біла книга 2021: Оборонна політика України. К., 2021. 124 с.
- 2) Безпека у глобальному світі / Константинов В.Ю., Мінгазутдінов І.О., Капітоненко М.Г., Галака С.П., Кривонос Р.А. // Міжнародні системи та глобальний розвиток : підручник / кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред.. Л.В. Губерського, В.А. Манжоли. К.: «Київський університет», 2019. С. 389-468.
- 3) Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій / Б. В. Бернадський. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 366 с.
- 4) Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника. К. : НАДУ, 2016. 764 с.
- 5) Книш М. Глобальні проблеми людства: Навч. посібник / М. Книш, Л. Котик. Львів: Простір-М, 2021. 130 с.
- 6) Капітоненко М. Міжнародні конфлікти / М. Капітоненко. К.: Либідь, 2009. 352 с.
- 7) Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття (Історикофілософський аспект): Монографія / О. І. Гуржій, С. П. Мосов, Макаров В. Д. та ін. К.: Знання України, 2006. 356 с.
- 8) Мандрагеля В. А. Причини та характер воєн (збройних конфліктів): філософсько-соціологічний аналіз: Монографія / В. А. Мандрагеля. К.: ЄУ, 2003. 570 с.
- 9) Перепелиця Г.М. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи. К.: Стилос – ПЦ “Фоліант”, 2003. 256 с.
- 10) Проскуріна О.О. Політична конфліктологія / О.О. Проскуріна, О.І. Ладига, Л.І. Ладига. Луганськ: ЛНУ ім. Т. Шевченка 2012. 359 с.
- 11) Ситник Г.П. Воєнно-політичні конфлікти та міжнародна безпека: курс лекцій / Г.П.Ситник. К: ТОВ "САК Лтд.", 2023. 92 с.
- 12) Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія / В. М. Бебик, С. І. Копійка, Є. А. Макаренко та ін. К.: Вадекс, 2019. 442 с.

Допоміжна література

- 1) Агаєв Н. А. Сучасний тероризм – причини і прояви / Н. А. Агаєв, М. О. Карпов, О. Ф. Хміляр, В. В. Єфімова. К. : Молода нація, 2005. 110 с.
- 2) Арон Р. Мир і війна між націями / Р. Арон. К.: Юніверс, 2000. 450 с.
- 3) Безрук О. О. Інституціональні проблеми системи міжнародної безпеки в умовах загрози збройних конфліктів / О. О. Безрук // Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки . 2021. №21. С. 4-14.
- 4) Бехруз Х.Н. Поняття війни у міжнародному праві: проблеми концептуалізації // Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 2. С. 558–561.
- 5) Біла книга 2021. Оборонна політика України. Київ: Міністерство оборони України, 2022. 120 с.

- 6) Близький Схід і Північна Африка як сфера інтересів України : аналіт. доп. / за ред. О. В. Литвиненка. Київ : НІСД, 2020. 85 с.
- 7) Гончаренко Л.Л., Абламська В.В. До питання сутності та класифікації воєнно-політичних конфліктів. Вісник кримінологічної асоціації України. 2023. № 1(28). С. 147–157.
- 8) Живко М., Іващук О., Міжнародні економічні санкції як форма стримування збройної агресії // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні відносини: Україна і світ в умовах воєнних викликів (30 червня 2022 року). Суми, 2022. С. 73-76.
- 9) Задорожня О. В. . Збройний та воєнний конфлікт як феномен сучасного суспільств // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки. 2024. Вип. 5. С. 11-16.
- 10) Заставний А.Р. Курдська проблема в міжнародних відносинах на Близькому Сході // Правова система суспільства. 2019. Вип. 9-10. С. 89-97.
- 11) Здоровко С. Ф. Застосування сили в миротворчих операціях ООН / С. Ф. Здоровко // Сучасна міжнародна безпека: виклики глобалізації. Матеріали всеукраїнської науково-практичної
- 12) Капітоненко М.Г. Системний підхід в дослідженні міжнародного конфлікту // Дослідження світової політики. Вип. 20. К.: ІСЕМВ НАНУ, 2002. С. 186-194.
- 13) Крисенко Д. С. США на Близькому Сході межі XX-XI століть: іракський рахунок : монографія / Д. С. Крисенко ; ред. О. А. Радзивіл ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. Київ : Національний авіаційний університет, 2011. 206 с.
- 14) Крупеня І., Кармазін С. Еволюція форм і методів ведення військових та збройних конфліктів у 20-21 століттях. // Консенсус. 2024. №3. С. 92-102.
- 15) Лиман І. С. Сучасний стан кібербезпеки в Україні та Казахстані // Особливості суспільно-політичного розвитку та модернізаційні процеси у країнах пострадянського простору. Матеріали всеукраїнської наукової конференції з нагоди дня працівників дипломатичної служби України (Харків, 24 грудня 2021 року) / Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. Харків. 2022. С. 82-84.
- 16) Лиман С. І., Парфіненко А. Ю. Нерівні клітини шахівниці: чому успіхи туризму в Хорватії можуть наблизити новий регіональний конфлікт / С. І. Лиман, А. Ю. Парфіненко // Стратегічні напрями зовнішньої політики Європейського Союзу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (11 квітня 2019 року, м. Харків) / ХНУ імені В. Н. Каразіна. Харків, 2019. С. 109-113.
- 17) Лиман С. І., Ангеліс Є. О. Угорсько-румунські відносини та діяльність Венеціанської комісії у вирішенні проблем національних меншин Трансильванії // Вісник Харківського національного

- університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини, економіка, країнознавство, туризм». 2021. №13. С. 18-25.
- 18) Лиман С. І. Оборонний пакт AUKUS : інструмент безпеки чи крок до загострення конфліктів в Індो-Тихоокеанському регіоні // Міжнародні економічні відносини. Сталий розвиток України в умовах глобалізації та Європейської економічної інтеграції: проблеми, перспективи, ефективність. ФЕНІКС-2022: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (31 травня 2022 року, м. Харків). Х., 2022. С. 93-95.
 - 19) Лиман С. Військово-політична співпраця Франції та Кіпру в 2017-2022 рр. й проблеми регіональної безпеки // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні відносини: Україна і світ в умовах воєнних викликів. (30 червня 2022 року). Суми, 2022. С. 31-34.
 - 20) Лиман С. І., Яценко К. О. Стратегічне партнерство Китайської Народної Республіки та Нігерії: безпековий, політичний, економічний виміри // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2025. Вип. 21. С. 74-80.
 - 21) Мітрофанова О. О. Безпекова політика Франції в контексті терористичних атак 13 листопада 2015 р. // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: збірник наукових праць К., 2016. С. 41-47.
 - 22) Парахонський Б.О. Зовнішня політика України в умовах кризи міжнародного безпекового середовища : аналіт. доп. : [наук. вид.] / Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська ; Нац. ін-т стратег. дослідж. К. : НІСД, 2015. 98 с.
 - 23) Пашкевич М.С., Пашков В.О., Міщенко В.С. Курдське питання на Близькому Сході у ХХІ ст. // Регіональні студії. 2020. № 20. С. 173-178.
 - 24) Перепелиця Г.М. Конфлікти в посткомуністичній Європі: монографія. К.: НІСД, 2003. 432 с.
 - 25) Перепелиця Г.М. Україна-Росія: війна в умовах співіснування. К.: Видавничий дім «Стилос», 2015. 880 с.
 - 26) Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 497 с.
 - 27) Сенаторова О.В. Права людини і збройні конфлікти : навч. посіб. Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. 208 с.
 - 28) Станчев М. Третя світова: битва за Україну / М. Станчев, Ю. Фельштинський. Київ: Наш Формат, 2022. 408 с.
 - 29) Ткаченко В.І., Смірнов Є.Б. Латентна війна як форма міжнародних відносин країн світу у ХХІ столітті // Збройна боротьба: теорія, забезпечення, досвід Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних Сил, 2015, випуск 4(45). С. 3-11.
 - 30) Харченко І. М. Основні засоби інформаційного протиборства та інформаційної війни як явища сучасного міжнародного політичного

- процесу / І. М. Харченко, С. О. Сапогов, В. М. Шамраєва, Л. В. Новікова // Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2017. С. 77-81.
- 31) Чорноморський регіон у світовій політиці: актори, чинники, сценарії майбутнього: монографія. Одеса: ОНУ, 2020. 176 с.
 - 32) Чухрай Н. Специфіка міжнародних конфліктів у контексті їх правового регулювання // Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2023 № 2 (16). С. 77-91.
 - 33) Шамраєва В. М. Політика безпеки та оборони ЄС: еволюція формування / В. М Шамраєва // Вісник Харківського національного університету імені В. Н Каразіна. Серія «Право». 2020. Вип. 29. С. 369-377.
 - 34) Шамраєва В. М. Основні теоретичні підходи до дослідження еволюції концепту міжнародна безпека / В. М Шамраєва // Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2018. №8. С. 88-94.
 - 35) Central Asian Security. The New International Context / Ed. by R. Allison and L. Jonson. London: Royal Institute of International Affairs; Washington: Brookings Institution, 2001. 279 p.
 - 36) Fuller G. E. The Future of Political Islam. New York/Houndmills: Palgrave MacMillan, 2004.
 - 37) Galtung J. Peace by Peaceful Means. Peace and Conflict: Development and Civilization. L., 1996. 280 p.
 - 38) Guelke A. Politics in Deeply Divided Societies / A. Guelke. Cambridge : Polity Press, 2012. 3184 p.
 - 39) Gray C. S. War, peace and international relations : an introduction to strategic history / Colin S. Gray. N.Y.: Routledge, 2007. 306 p.
 - 40) Kelstrup J.D. The politics of think tanks in Europe. London ; New York : Routledge, 2016. 167 p.
 - 41) Nye J. Jr. Understanding Global Conflict and Cooperation: An Introduction to Theory and History (9th Ed.) / J. Jr. Nye, D. A. Welch. London : Pearson, 2013. 384 p.
 - 42) Stern P.C., Druckman D. (eds.). International Conflict Resolution after the Cold War. – Washington, DC: National Academy Press, 2000. 626 p.
 - 43) Webel C., Galtung J. (Eds.). Handbook of Peace and Conflict Studies. N.Y.: Routledge, 2007. 406 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

- 1) Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій / Б. В. Бернадський. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 366 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/mignar_konfl.pdf

- 2) Біла книга 2021. Оборонна політика України. Київ: Міністерство оборони України, 2022. 120 с. URL: https://www.mil.gov.ua/content/files/whitebook/WhiteBook_2021_Draft_Final_03.pdf
- 3) Валецький О.Л., Ішмуратов АТ. Політичний конфлікт у сучасній Україні: культурні виміри, структура, принципи аналізу. URL: <http://www.geocities.com/Atiens/Academy/8474/co001.zip>
- 4) Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника. К. : НАДУ, 2016. 764 с. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/11/Slovník-GPNB.pdf>
- 5) Доповідь Організації Об'єднаних Націй «Дослідження концепції безпеки» А / 40/553. Організація Об'єднаних Націй [сайт]. URL: <http://www.un.org/ga/40/docs/40res.shtm>
- 6) Забеліна І. О. Поняття та сутність політичних криз: історико-бібліографічний аналіз. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/564>
- 7) Міжетнічні та міжконфесійні конфлікти і їх вплив на сучасний політичний розвиток // Центр дослідження регіональних проблем "Євразія". URL: <http://www.geocities.com/CapitolHill/Senate/8092/8pesym.html>
- 8) Пацук Ю. Проблема врегулювання політичних конфліктів в українському суспільстві. URL: http://www.cvu.kiev.ua/1p/021p99u/5_1.html
- 9) Шеренговський Д. В. Поняття та сутність міжнародного конфлікту в науці про міжнародні відносини. URL: <http://www.stattionline.org.ua/politologiya/30-politika/1345-ponyattyata-sutnist-mizhnarodnogo-konfliktu-v-nauci-pro-mizhnarodni-vidnosini.html>
- 10) Gray C. S. War, peace and international relations : an introduction to strategic history. N.Y.: Routledge, 2007. 306 p. URL: <https://www.routledge.com/War-Peace-and-International-Relations-An-introduction-to-strategic-history/Gray/p/book/9780415594875>
- 11) Oksenberg Rorty A. The Moral Duty of Promoting Political Conflict / Philosophy of education. 1995. URL: http://www.ed.uiuc.edu/EPS/PES-yearbook/95_docs/rorty.html
- 12) Young T. Readings in the International Relations of Africa. Indiana. Indiana University Press: 2016, 384 p. URL: http://www.ed.uiuc.edu/EPS/PES-yearbook/95_docs/rorty.html
<https://dokumen.pub/readings-in-the-international-relations-of-africa-0253018803-9780253018809.html>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії **обставин непоборної сили** освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборогою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Глобальна безпека та міжнародні конфлікти».